

MAIRITA KAŅEPE

Valsts attīstības aģentūras projekts paredz, ka mācībām, lai pilnveidotu prasmes un apgūtu jaunas profesijas, lielāko daļu - 90 procentus - no izmaksām segs no Eiropas Savienības piešķirtā finansējuma Latvijai pieaugušo tālākizglītībai. Projekts turpināsies līdz 2022. gadam, tajā būs dažādas programmas, tās sāksies dažādos laikos. Katrs cilvēks varēs piedalīties un šādu iespēju izmantot vienu reizi.

Ko likums vēl neļauj

Daiga Rubene, Cēsu Pieaugušo izglītības centra vadītāja, par projekta veidošanu Latvijā stāsta: "Projekts par tālākizglītību pieaugušajiem ir milzīgs. Pirms projekta ieviest, Latvijā par tā formu daudz diskutēja. Arī pašvaldībām bija viedoklis - novirzīt programmai paredzētos līdzekļus pašvaldībām, summu aprēķinot pēc dzīvotāju skaita. Taču tāda gadījumā nāktos mainīt likumdošanu, pašvaldībām uzticot pieaugušo izglītības funkciju.

Latvijā mums nav pieaugušo izglītības likuma. Lielākajā daļā Eiropas valstu tāds ir. Mums Izglītības likumā ir tikai 46. pants, tas nosaka, ka pašvaldībām atļauts nodarboties ar pieaugušo izglītību. Pašvaldības šādas izglītības īstenošanā varētu arī apvienoties, taču projekta veidotāji apšaubīja, vai Latvijā pašvaldībām būs vienota izpratne par pieaugušo izglītību. Tāpēc arī Latvijā līdz šim brīdim nav tautas universitātes, mēdz būt tikai pašvaldību līdzfinansētas tautskolas."

Vai darbinieks gribēs mainīties

Darba devēji jau izjūt, ka valstī sāk trūkt kvalificēta darbaspēka. Daiga Rubene: "Tāpēc jaunajā projektā ar Eiropas Savienības (ES) finansējumu galvenais akcents uz profesionālo izglītību. Salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm Latvijā ir pārāk daudz mazkvalificēta darbaspēka. Ir valstis, kurās cilvēku, kuri spēj strādāt tikai vienā specialitātē - par kurinātāju, kasieri vai lopkopi -, vispār nav. Rietumeiropas valstīs pieaugušie vienlaikus mēdz apgūt dažādas prasmes. Pie mums grūti mainīt situāciju, panākt, ka cilvēks var iesaistīties dažādos darbos, jo trūkst motivācijas mainīties, trūkst gribas apgūt ko citu, ja kādu laiku esi bijis mazkvalificēta daba veicējs. Nav vēlmes piespieties un nobriedušā vecumā sākt mācīties, apgūt augstāk kvalificētu darbu. Latvijā bieži cilvēks pats nav gatavs rīkoties, sākt papildināt prasmes, izglītoties jaunā jomā un kļūt par tādu, kurš spēj iegūt amatu ar lielāku samaksu nekā minimālā alga."

Vai jābrauc būs tālu

ES finansējums Latvijā tiks izmantots, lai pieaugušajiem mācības notiktu profesionālajās izglītības iestādēs. Tās apkalpos ne tikai jauniešus, kuri apgūst pirmo profesiju, bet arī pieaugušos, kuri būs izvēlējušies apgūt otro, trešo vai ceturto profesiju.

D.Rubene: "Latvijā pēdējos gados profesionālo skolu modernizēšanā ir ieguldīti lieli līdzekļi -

Mācīties varēs. Vai būs motivācija

miljoniem eiro -, tāpēc nav slikta doma, ka tajās būs mācības arī pieaugušajiem, tikai jāņem vērā pieaugušo cilvēku spēja un vēlme mobilī dzīvot, pārvietoties mācību laikā. Mēs, pieaugušo izglītības centru darbinieki, projekta veidotājiem uzdevām jautājumu - kā cilvēks no savas dzīvesvietas nokļūs uz viņam vēlamo profesionālo skolu, ja tā ir tālu no viņa dzīvesvietas? Cēsu un apkārtnes iedzīvotājiem pavērušās pirmās iespējas, jo pieaugušos izglītošies aicina profesionālās skolas Priekules, Cēsīs, Valmierā. Taču, ja interesējošā mācību programma būs pieejama tikai skolās, kuras ir Zemgalē vai Latgalē? Kā cilvēks, kurš strādā Cēsu pusē, izbraukās uz mācībām? Mācību grafiki un grupu lielumi nav zināmi. Tikai pēc pieteikšanās profesionālajā skolā pieaugušais uzzinās, vai mācības profesionālajā skolā varēs savienot ar savu darba laiku, grafiku. Ja nevarēs, viņam būs no kaut kā jāatsakās."

Ja darba devējs nepiekrīt darbinieka vēlmei mācīties, nepiekrīt situācijai, ka cilvēks nebūs darba vietā katru dienu, ja nepiekrītis saglabāt algu esošajā darbavietā, vai cilvēks gribēs atstāt, piemēram, darbu Priekulē, lai brauktu uz izraudzīto profesionālo iestādi Ogres tehnikumā vai vēl kur citur Latvijā? Par kādu naudu cilvēks, kuram bijusi minimālā alga, tālāk dzīvos, braukās uz skolu un segs skolā paredzēto līdzmaksājumu?

Latvijā cilvēkiem būs spēcīga motivācija mācīties, lai tās aizņemtu. Lielākajās pilsētās tādas darbavietas patiešām ir," uzsver cēsniene Daiga Rubene un retoriski jautā: "Kur tādas ir laukos, mazākās pilsētās, piemēram, Cēsīs? Tikai tur, kur ir nežēlīgi grūts darbs vai arī nežēlīgi mazas algas. Tāpēc jau arī darbinieku tajās trūkst. Ja jau kokzāģētavā strādniekiem labi samaksātu, viņi, lai arī grūti strādātu, turētos darbā. Taču tā nemēdz būt prakse pie Cēsīm tuvajos uzņēmumos. Darba devējs nemaksā, kā nākas, un strādnieku visu laiku trūkst." Lūk, arī secinājums, kas atkal un atkal apstiprinās.

Kāpēc plāns nesākas

Kāda uzņēmēja lolojusi sapni, ka Cēsīs saaicinās darbā šuvējas un tā sāksies viņas bizness. Uzklusot plānu - došot sievītiem daudz darba, bet maksādot par to maz - valstī noteikto minimālo algu, pirms meklēt šuvējas, iecerēs īstenotajai vaicāts: "Cik ilgi piecas šuvējas par minimālo algu šīs hidrotērpas, kā uzņēmu ma veidotājs iecerējis?" Paskaidrots, ka tik nežēlīgu ekspluatāciju cilvēki vienkārši neizturēs, drīz vien aizies no darba, un šuvējas nemaz nav sāks meklēt, lai gan bezdarbnieku un maz atalgo tu darbu veicēju Cēsīs netrūkst.

CĒSU PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS CENTRS

2016. gada apmeklējums - 3183 dalībnieki, tajā skaitā:

- vakaru kursu 28 programmās - 168,
- semināros pieaugušo izglītības vadītājiem, pasniedzējiem Vidzemē - 365,
- tālākizglītības semināros pašvaldību darbiniekiem - 154,
- pirmās palīdzības sertificētā apmācībā - 51,
- semināri sadarbībā ar Kristīgās Psihologijas biedrību - 223,
- sabiedrisko organizāciju, neformālo grupu, sabiedrības iniciatīvu veicinošos pasākumos sadarbībā ar septiņām Cēsu novada biedrībām - 790,
- pilsoniskās izglītības, sabiedrisko organizāciju semināros - 267.

Ja nu jābrauc citur

D. Rubene, stāsta, ka tie, kuriem tālākizglītīšanā ir visilgākā pieredze - pieaugušo izglītības centru veidotājiem -, jaunajā valsts līmenī veidotajā tālākizglītībā redz virzienus. Valsts izstrādātais piedāvājums labi derēsot tiem cilvēkiem, kuri jau skaidri zina, ko viņi savā dzīvē grib mainīt. Ja tas vēl nav noticis, ir izvēles iespēja - doties pēc padoma pie karjeras konsultanta. Tādu Latvijā netrūkst. Tos apmeklēt rekomendē Nodarbinātības valsts aģentūra. Apgūt kaut ko jaunu cilvēkam palīdzēs arī motivācija - līdz ar mācībām mainīt darba vidi un dzīvesvietu Latvijā.

"Valsts nodarbinātības aģentūrā domā, ka brīvas darba vietas

Latvijā izvērtīsies lielais valstiskais plāns - mācīt pieaugušos cilvēkus, kura īstenošanu lielā mērā finansēs no Eiropas Savienības līdzekļiem -, rādīs laiks.

Sākusies pieteikšanās

Līdz 6. novembrim dots laiks, lai cilvēki izdomātu, ko vēlas, un pieteiktos mācībām profesionālu iemaņu iegūšanai celtniecībā, metālapstrādē, mežsaimniecībā un informācijas tehnoloģiju apgūvē. Ja tas ir interešu lokā, tad vērts sekot nākamajiem piedāvājumiem modernizētajās profesionālajās skolās. Nākamais valsts piedāvājums, kas sekos, būs aicinājums iegūt prasmes tekstila un ķīmijas rūpniecībā, uzņēmējdarbībā. Vēl pēc kādiem mēnešiem valsts nāks klajā ar nākamajiem piedāvājumiem nepalikāt līdzšinējā amatā vai profesijā, bet neatkarīgi no vecuma aktīvi iesaistīties tālākizglītībā.

Projekta doma - ja esi 30 gadus vecs, piemēram, galdnieks, bet esi sapratis, ka jāapgūst kas jauns, tev ir motivācija no laukiem vai mazpilsētās pārcelties uz lielāku apdzīvotu vietu, kur lieli uzņēmumi ieinteresēti sagaidīt darbiniekus, tad rīkojies!

Ko saka darba devēji

Daiga Rubene: "Kad Cēsu Uzņēmēju klubā izstāstīju par šo valsts ieceri, ka cilvēki varēs doties apgūt ko jaunu un līdzšinējie viņu darba devēji nestāsies ceļā, bet pat atbalstīs, tad reakcija nebija labvēlīga. Cēsu uzņēmēji apšaubīja, vai darbiniekiem, kas jau strādā, vēl jāizglītojas. Varbūt viņi pēc tam pat atrod sev labāku darbavietu? Cilvēki taču ir brīvi, var lauzt darba līgumu un aiziet strādāt pie cita. Mazā pilsētā pagaidām darba devēji nav gatavi darbiniekam, kurš būs paaugstinājis kvalifikāciju, ieguvus papildu prasmes, maksāt lielāku darba algu, turklāt to darīt jau laikus, lai cilvēkam radītu interesi strādāt un reizē arī mācīties ko jaunu. Cēsīs Pieaugušo izglītības centrs darba devēju aptaujā vaicāja, ko tas varētu pilnveidot savā darbā. Kādi desmit atsaucās un aizpildīja anketu, trešdaļa norādīja, ka darbiniekiem jāuzlabo svešvalodu zināšanas. Kad vaicājām, vai uzņēmēji būtu gatavi daļēji samaksāt par šo tālākizglītību, jo kopumā tā nav lēta (viena valodas stunda maksā 3.75 eiro, no tiem darba devējs varētu samaksāt divus eiro), neviens darba devējs tam nebija gatavs. Pagaidām uzņēmējiem ir tikai prasības pret darbiniekiem.

Kurš būs zaudētājs

Saprotams, ka maziem uzņēmumiem nav pietiekami daudz brīvu līdzekļu. Uzņēmēji vadās no finansiāliem aprēķiniem, ka, ja palīdzēs pilnveidoties darbiniekiem, tie uzņēmumam būs zaudējumi. Uzņēmējs neierauga, ka darbi-

nieks var kļūt lojāls organizācijai un arī tā ir vērtība. Darbinieks, kas iepazīts ar plusiem un mīnusiem, uzņēmumam ir nozīmīgs - iepazītam cilvēkam, kad viņš būs pilnveidojies, taču var piedāvāt kvalificētāku darbu.

Taču darbiniekiem vienalga kurā vecumā jāsaprot, ka tālākizglītībā, kura dos iespēju tikt pie labāka darba, turklāt labāk apmaksāta, vispirms jāiegulda sava enerģija - jāmacās, jāpilnveido prasmes vai jāapgūst jaunas. Tas nozīmē, ka būs jāiegulda laiks tālākizglītībā un savi līdzekļi.

Vispirms meklē motivāciju

Latvija orientējas uz to, ka valsts atbalstīs un izmantos Eiropas Savienības līdzekļus, lai cilvēks mērķtiecīgi apgūtu otru profesiju, ja līdzšinējā viņu neapmierina vai zudušas darba iespējas. "Latvijā uz to esam naski. Citas Eiropas valstis, piemēram, Igaunija, nolēma pieaugušo izglītīšanai, pievērsoties jaunām iespējām tērēt pēc otra principa, aicinot vispirms mācīties to, ko līdz šim piedāvāja tautskolu programmas - mācīties, izzinot savu personību, lai cilvēks vispirms noorientējas, vai vispār grib mācīties profesiju. Ne jau apgūtā jaunā profesija, ko, piemēram, karjeras konsultants Cēsu Pieaugušo centrā ieteiks, būs izšķiroša, lai cilvēks gūtu panākumus. Cilvēkam, kurš vēlas izglītoties, mainīt savu dzīvi, vispirms jājūt augsta motivācija to darīt. Varbūt viņš izlemj iet citu ceļu - atjauno kādreizējās prasmes un, piemēram, atkal pievērsas šūšanai, ko ilgi nav darījis. Ja pats cilvēks zina, ko grib papildus izziņāt, apgūt, nevis paļaujas uz konsultanta ieteikumiem vien, rezultāts būs labāks.

Cilvēkam ir iespējas dzīvi mainīt vienmēr, taču, ja cilvēks iegūst arī gandarījumu no mācībām, tas veicina dzīvē pozitīvas izmaiņas. Tāpēc, piemēram, Dānijā, īstenojot šādu tālākizglītību, vispirms piedāvāja nevis apgūt profesionālas prasmes, bet personības izaugsmes iespējas. Cilvēki tika aicināti apgūt tautas universitātes piedāvāto, bet augstā līmenī - fotomākslu utml. Doma bija tāda: cilvēks var nezināt, kādas viņam ir spējas, tāpēc jāļauj izmēģināt un attīstīt, šīs spējas pacels darbinieku pašapziņu. Tāds cilvēks būs priecīgāks kasieris veikalā. Kas notika Dānijā? Piemēram, kasieri ik pa laikam nolemj pārdot savas izgatavotās fotogrāfijas.

Par dzīvi un dzīvošanu

Mēs esam tik nospiesti, tik maza za alga, ka pat nedomājam pievērsties radošām saīzīspausmēm. Cilvēks neaizdomājas, ka hobijs sagādās prieku un dzīves piepildījumu, cilvēks necer, ka monotoni veicamu darbu, kāds ir kasē, varētu strādāt arī nepilnu darbalaiku, nevis kā tagad - līdz desmitiem, vienpadsmitiem vakarā -, un to darīt bez atelpas un gandarījuma. Kasieri Cēsu veikalā, kura viena audzina bērnu, par maksimālu darba slodzi saņem algu, kura ir mazāka par sarakstu, cik bērnam jātērē, lai viņu sagatavotu skolai.

Attieksme pret mūžizglītību Latvijā vairāk saistās ar sapratni par izdzīvošanu šajā laikā un vietā, kamēr Rietumeiropas valstīs tālākizglītība saistās ar dzīvi, dzīvošanu, lai tā būtu skaistāka. □

Svešvalodai vecums nav šķērslis

Neformālas izglītības iegūšana iet reizē ar vēlmi ikdienā izmantot apgūtās iemaņas. Taču ne tikai. Mācīšanās ir arī gandarījums par paveikto, vēlme zināt, prast.

MAIRITA KAŅEPE

No 25 gadu vecuma mainās cilvēka mācīšanās stils un mērķi. Tas tāpēc, ka balsts ir darbs un ģimenes dzīves pieredze. Cilvēks jau daudz ko apguvis, arī sapratis sev raksturīgu un pieņemamu mācīšanās stilu. Pieaugušais bieži vien mācās savam priekam apgūt jauno.

Ikviens veids, kā tikt pie vajadzīgām zināšanām, ir vērtējams kā mūžizglītība. Cēsu Pieaugušo izglītības centra pati pieprasītākā joma ir svešvalodu apguve. Viscītīgāk tiek apmeklētas dažāda līmeņa svešvalodu nodarbības. Pasniedzēji, kas strādā ar pieaugušajiem, jūt gandarījumu

■ ZINĀŠANAS VIEŠ PRIEKU. Sākusies angļu valodas apguves nodarbība. Grupā, kuras dalībnieki jau var brīvi runāt svešvalodā, iedziļināšanos angļu gramatikā turpina leva Balode (no labās), Dace Kozlovska un Renāte Ikauniece.

Foto: MARTA MARTINSONE - KAŠA

šajā neformālās izglītības darbā. Cēsīs to apliecina Jana Paupere, kas ar azartu strādā angļu valodas iesācēju grupā. Tajā skaitā ir cilvēki, kuriem rit astotais gadu desmits un kuri jūt vajadzību apgūt sev svešo angļu valodas vidi, lai sarunātos ar mazbērniem, jo viņu ikdiena pāriet Rietumeiropā, angliki runājošās valstīs.

Angļu valodas pasniedzēja Gundega Kurpniece labprāt vada arvien sarežģītāka līmeņa angļu valodas kursus tiem pieaugušajiem, kuri pagājušā gadsimta 70. un 80. gados neapjauta, kā varēs pielietot dzīvē šo valodu, un mācībām nepievērsa uzmanību. Tagad svešvaloda kļuvusi ne tikai par izaugsmes, bet arī intereses objektu. Turklāt svešvalodas mācīšanās devusi iespēju sastapties ar dažādās jomās strādājošiem, kuriem ir līdzīga interese valodas apgūšanā. Pasniedzējas G. Kurpnieces kursu apmeklētāji veido kopu, kurā ne tikai mācās valodu, bet arī dalās citās zināšanās.

Cēsu Pieaugušo izglītības centrs ir arī pieņēmis apmeklētāju priekšlikumu rīkot kursus itāļu un norvēģu valodas apgūšanai. No savas puses centrs piedāvā mācīties vācu un krievu valodu, ja cilvēki, kuriem ir 25 un vairāk gadu, izrādīs par to interesi. □

Reiz Jaunpiebalgā bija tautskola

MAIRITA KAŅEPE

Atmodas laikā, būdama Cēsu rajona padomes deputāte, Valentīna Dolmane no Jaunpiebalgas iepazinās ar dāņu teologa, skolu reformatora Grundviga tautskolu teoriju. Tobrīd Dānijā tai sekoja vairāki simti Tautas universitātēs. Vērojot neformālo mācību iestāžu darbu Dānijā, pārliecinoties par dažāda vecumu cilvēku ieinteresētību, Valentīnai Dolmanei nobrieda ideja par reģionālas tautskolas izveidi Jaunpiebalgā.

Jau nodarbinātiem cilvēkiem nav jāmācās no jauna, taču izglītības papildināšana personības pilnveidē vienmēr būs svarīga. Tad cilvēks var rast atbilstošu pārlicību par savu vietu sabiedrībā. Izglītoti cilvēki vietējā vidē spēj veidot stabilitāti, virzīt vides attīstību - tās ir dažas no tautskolās Dānijā gūtām atziņām.

Šai iniciatīvai Jaunpiebalgā bija pašvaldības atbalsts, atsevišķās reizēs tautskolas apmeklētājiem tika lūgts arī dalības ziedojums. Pirms sākt aktīvu darbību, veidojot un vadot tautskolu, V. Dolmane bija guvusi prasmes, strādājot par pasniedzēju Cēsu Pieaugušo izglītības centrā. Apmeklētājiem nav ne kontrol darbu, ne eksāmenu. Galvenais ir iespēja mācīties, iedvesmoties, veidot spējas, tajā skaitā saprasties ar citiem.

Tautskola piedāvāja zināšanas lauksaimniecībā un daiļdarzniecībā, nodarbības personības izaugsmei. 90. gados tā bija vienīgā tautskola apkaimē. Tautskolā ik gadu bija ap 250 apmeklētāju ne tikai no Jaunpiebalgas pagasta, arī kaimiņu – Drustu, Inešu, Raunas, Zosēnu, Rankas - pagastiem.

Tautskolā Valentīnas Dolmanes vadības laikā pašizziņas nodarbības papildināja tikšanās ar Latvijā pazīstamiem māksliniekiem. Viņu priekšnesumi, sarunas tuvplānā cilvēkus iedvesmoja, piepildīja viņu vēlmi pēc mākslinieciskas pasaules izpratnes.

Mainoties ekonomiskiem apstākļiem laukos, tautskolā iegūtais dažreiz cilvēkiem izrādījās tas, kam pievērsties arvien meistarīgāk, lai nu jau iesaistītos ekonomiskā darbībā. Tā veidojās individuālie uzņēmumi. Sava loma tajā bija arī tautskolā Jaunpiebalgā gūtajām zināšanām un rastajai pārlicībai, ka darītājiem veicas. Tautskolas apmeklētāji ne vienmēr bija izvirzījuši sev mērķi pievērsties jaunai ekonomiskai darbībai, mērķis varēja būt pilnveidošanās, pieaugušo kārtā esot, attīstīt sevī emocionālo inteliģenci. Cilvēki tiešām spēja mainīties un pieņemt mainīgo dzīvi sev apkārt.

Valentīna Dolmane, atceroties laiku, kad viņa briedinājusi sevī ideju par tautskolas izveidošanu Jaunpiebalgā, piemēru dažā ziņā paņēmusi no tautskolas Cēsīs.

Savukārt pedagogs Ojārs Rode tolaik veidojis skolu ar alternatīvām mācīšanās metodēm Drustu pusē. Katrā vietā bija iests savs ērkšķains ceļš. Uz pirmo izziņoto tikšanos tautskolā Jaunpiebalgā neesot atnācis neviens interesents. Tas līcis mācīties, kā un cik laikus jāizziņo pasākumi un programmas. To, kas Jaunpiebalgas tautskolā ar laiku izdevās itin labi, noskatīt braukuši iniciatīvas bagāti cilvēki no tālākajiem un tuvākiem pagastiem. Arī Līzumā un Jaunpilī pēc tam izveidojušās tautskolas.

Taču visam savs laiks, pati Jaunpiebalgas tautskola otrajā gadu desmitā nonāca krustcelēs. Tas sakrita ar laiku, kad Jaunpiebalgā tāpat kā citviet Latvijā pieaugušo neformālajā izglītībā sāka iesaistīties kultūras nami, bibliotēkas, mākslas skolas, to pasniedzēji. Pieaugušajiem radās iespējas izvēlēties vietu un laiku, kā arī cilvēkus, kuru vadībā viņi apgūs personības papildītībai un izaugsmei svarīgas zināšanas un prasmes. Tas bija laiks, kad, nedodoties ārpus savas pašvaldības, radās izvēles iespējas saņemt izglītības pakalpojumus pieaugušajiem. 2015. gadā, kad tautskolu vadīja Vita Zīgure, viņa atzina, ka novadā pieaugušo izglītošanu organizē gan bibliotēkas, gan mākslas skolas, gan citi pašvaldības institūciju darbinieki, tādēļ tautskolas pastāvēšana vairs nav nepieciešama. Novada domes deputāti nolēma tautskolu slēgt. □

Formālā izglītība - valsts izglītības sistēma. Visās tās pakāpēs jāizpilda noteiktas prasības un noteikumi, par katru iegūto pakāpi valsts akreditēta mācību iestāde izdod dokumentu, nav iespējams iegūt nākamo formālās izglītības pakāpi, kamēr nav iegūta iepriekšējā, piemēram, vidusskolā nevar iestāties, ja nav pamatzglītības.

Neformālā izglītība - ikdienas zināšanu un prasmju apguve ārpus formālās izglītības, tāpat interešu kursi, profesionālā pilnveide bez konkrētas pakāpes iegūšanas. Dalībniekiem nav jāizpilda formālas prasības, jo izglītības apliecināošs dokumentu nav obligāts. Par neformālās izglītības kvalitāti liecina cilvēka apmierinātība ar iegūto, kā arī spējas zināšanas un prasmes pielietot, paaugstināt savu dzīves kvalitāti.

Ikdienējo jeb informālo mācīšanos varētu nosaukt par dzīves skolu – skolu, kurā "iet" ikviens visa mūža garumā. Tā ir neizbēgamā mācīšanās no ikdienas notikumiem, līdzcīvēkiem un darba pieredzes, kā rezultātā cilvēks iegūst nozīmīgu daļu zināšanu un prasmju, veido vērtību sistēmu un attieksmi pret apkārtējo vidi, cilvēkiem un notikumiem. Atšķirībā no neformālās izglītības ikdienējā jeb informālā mācīšanās nav ietverta programmas vai mācību kursa rāmjos, tā bieži mēdz būt nejauša un neplānota. Ikdienējā mācīšanās notiek sabiedrībā, ģimenē, darbā, iegūstot informāciju no medijiem, lasot grāmatas, apmeklējot muzejus, izstādes un citus sabiedriskus pasākumus, daloties pieredzē ar vecākiem, draugiem, radiem, kolēģiem un pārņemot viņu pieredzi.

Ikviens var iegūt vai pilnveidot zināšanas un prasmes atbilstoši interesēm un vajadzībām. Tas raksturo mūsdienīgu izpratni par izglītību pretstatā kādreizējam uzskatam, ka izglītību var iegūt vienreiz mūžā - jaunībā.

Mūžizglītībā veidojamas pamata prasmes:

- saziņa dzimtajā valodā;
- saziņa svešvalodās;
- matemātiskā, dabaszinībās un tehnoloģijās;
- digitālās prasmes;
- prasme mācīties;
- sociālā un pilsoniskā pilnveide;
- pašiniciatīva, spēja sākt uzņēmējdarbību;
- kultūras izpratne un izpausme.